

Vägledning för Kommunernas offentliga kontroll inom området animaliska biprodukter (abp)

Tabell 1: Ändringslogg för dokumentet

Datum	Ändring	Signatur
2010-05-10	Vägledning fastställd av John Bräutigam, avdelningschef	Malin Engdahl
2010-06-01	Förtydligande om hur annan lagstiftning kan påverka hantering av animaliska biprodukter.	Susanne Liljenström
2014-06-16	Vägledning uppdaterad med anledning av ny EU-lagstiftning inom området animaliska biprodukter och uppdaterade föreskrifter inom kontrollområdet (SJVFS 2007:21). Texten om avisering/föranmälan har ändrats. Vägledningen fastställd av ställföreträdande avdelningschef Charlotta Svärd.	Susanne Liljenström
2015-01-30	Uppdatering med anledning av ändringar i föreskrifter. Dessutom har några förtydliganden gjorts och några mindre redaktionella ändringar. Vägledningen fastställd av avdelningschef Ingrid Eilertz.	Susanne Liljenström
2016-06-30	Utvidgning av informationen rörande kontroll vid förbränningsanläggningar i primärproduktionen. Vägledningen fastställd av avdelningschef Ingrid Eilertz.	Susanne Liljenström
2017-12-07	Tydliggörande av matavfallsbegreppet, samt information om möjligheten att hantera mindre mängder före detta livsmedel helt inom avfallslagstiftningen och att använda naturgödsel som bränsle.	Susanne Liljenström
2020-02-17	Uppdatering med anledning av ny kontrollförordning – förordning (EU) 2017/625. Några redaktionella ändringar avseende bl.a. enhetsnamn. Vägledningen fastställd av avdelningschef Annett Kjellberg.	Susanne Liljenström
2021-12-07	Uppdatering av följande punkter <ul style="list-style-type: none"> • 8.4 om centrala register • 9.1 om föranmälan • 10.1 om matavfall. • 10.5 om kontrollfrekvens med anledning vad som är specificerat riskmaterial Bilagan har inte ändrats men har i och med uppdateringen av huvuddokumentet fått ett nytt diarienummer. Vägledningen fastställd av avdelningschef Annett Kjellberg.	Susanne Liljenström

Innehåll

1	Inledning.....	5
1.1	Syftet med vägledningen.....	5
1.2	Beskrivning av kontrollområdet	5
1.3	Syftet med kontrollen	6
2	Kontaktfunktioner/kontaktpersoner.....	6
2.1	Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket.....	6
2.2	Information om andra lämpliga kontaktfunktioner	6
3	Definitioner	6
4	Tillämplig lagstiftning	7
5	Ansvarsfördelning inom kontrollområdet.....	8
5.1	Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar.....	8
5.2	Övergripande beskrivning av övriga aktörers ansvar	8
6	Kommunens kontrollobjekt	9
7	Riskanalys.....	9
8	Hur förbereds den operativa kontrollen?	10
8.1	Genomgång av resultatet av riskanalysen	10
8.2	Framtagande av checklista med kontrollpunkter	10
8.3	Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten.....	10
8.4	Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen	10
9	Hur genomförs den operativa kontrollen?	11
9.1	Föranmälan.....	11
9.2	Provtagning och analys	12
9.3	Dokumentation och kontrollrapport	12
9.4	Avgifter.....	13
10	Närmare beskrivning av kontrollområdet	13
10.1	Utlämnande och transport av matavfall	14
10.2	Kompostering av matavfall	15
10.3	Förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen	16
10.4	Nedgrävning av animaliska biprodukter	17
10.5	Förbränningsanläggningar som förbränner animaliska biprodukter i primärproduktionen.....	17
10.6	Användningen av andra organiska gödningsmedel än naturgödsel	20

10.7	Befattning med naturgödsel i primärproduktionen	22
10.8	Befattning med animaliska biprodukter vid livsmedelsanläggning	23
11	Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen	24
11.1	Vilka avvikelser kräver ett förnyat besök (toleransnivå etc.).....	24
11.2	Förelägganden	24
11.3	Prövning av godkännande	24
12	Överprövning av beslut	24
13	Åtalsanmälan.....	24
14	Jordbruksverkets behov av uppföljning	24

1 Inledning

1.1 Syftet med vägledningen

Jordbruksverket vill med denna kontrollvägledning ge råd och stöd åt dem som planerar och utför den operativa kontrollen inom området animaliska biprodukter (abp) i de delar som ligger inom kommunens ansvarsområde. Målsättningen är att på ett samlat ställe tillhandahålla information om kontrollområdet, t.ex. gällande regelverk, kontaktpersoner, ansvarsfördelning och genomförandet av den operativa kontrollen.

Kontrollvägledning syftar främst till att ge råd och stöd till dem som utför den operativa kontrollen samt att ge stöd i samordning, uppföljning och utvärdering av kontrollen. Härigenom skapas förutsättningar för en operativ kontroll som kännetecknas av en hög effektivitet och en god kvalitet.

Som komplement till denna vägledning finns det vägledning på www.jordbruksverket.se under Tillsyn. Det är vägledning som är direkt framtagen för kontrollen inom de olika kontrollområdena och som innehåller förslag på kontrollfrågor.

1.2 Beskrivning av kontrollområdet

Kontrollområdet som kommunen ansvarar för omfattar kontroll av följande områden:

- nedgrävning av animaliska biprodukter,
- utlämnade och transport av matavfall,
- kompostering av matavfall när sådan kompostering genomförs på annat sätt än genom kompostering i en komposteringsanläggning som är godkänd av Jordbruksverket,
- förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen,
- förbränningsanläggningar som förbränner animaliska biprodukter i primärproduktionen,
- användning av andra organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel än naturgödsel,
- hantering med naturgödsel i primärproduktionen, samt
- efterlevnaden av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 samt av föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av 11 § lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter vid livsmedelsanläggningar som ligger inom kommunens kontrollansvar med stöd av livsmedelslagen eller med stöd av ett beslut om överflyttning av kontrollansvar enligt livsmedelslagen.

1.3 Syftet med kontrollen

Syftet med kontrollen är att säkerställa att animaliska biprodukter och därav framställda produkter hanteras i enlighet med gällande regelverk, detta för att framför allt undvika att smitta sprids och att djur och människor därigenom kan komma till skada.

2 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner

2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket

Djurhälsoenheten

tfn 036-15 50 00 (vx)

e-post: foderdjurprodukter@jordbruksverket.se

Vid akuta situationer utanför kontorstid, eller under kontorstid då inte hjälp kan fås på annat sätt, kan Jordbruksverkets Tjänsteman i beredskap (TiB) nås via 036-12 72 55.

2.2 Information om andra lämpliga kontaktfunktioner

Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA)

751 89 Uppsala

Telefon vx 018-67 40 00

Telefon jourhavande epizootolog 018-67 40 01

SVA är en myndighet under Näringsdepartementet och har till uppgift att vara ett veterinärmedicinskt expert- och serviceorgan åt myndigheter och enskilda. SVA är ett kunskapscenter specialiserat på djurs sjukdomar och smittämnen samt hur de sprids – mellan djur, till människan och i miljön. SVA verkar för friska djur och trygga människor, en god miljö samt en uthållig livsmedelsproduktion genom att förebygga, diagnostisera och bekämpa infektionssjukdomar hos djur.

3 Definitioner

Operativ kontroll

Med operativ kontroll avses en oberoende och självständig granskning av kontrollobjekt. Denna granskning syftar till att kontrollera om kontrollobjektet uppfyller de krav och villkor som följer av lagstiftningen eller av särskilda beslut som är fattade med stöd av lagstiftningen.

Kontrollvägledning

Med kontrollvägledning förstås samordning av kontrollen för berörda kontrollmyndigheter. Syftet med kontrollvägledning är främst att ge råd och stöd till dem som utför den operativa kontrollen samt att ge stöd i samordning, uppföljning och utvärdering av kontrollen.

Kontrollobjekt

Med kontrollobjekt förstås föremål eller verksamhet som omfattas av kontroll.

Kontrollpunkter

Med kontrollpunkter förstås de olika moment som ingår i den operativa kontrollen.

4 Tillämplig lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002 (förordning om animaliska biprodukter)
- Kommissionens förordning (EU) nr 142/2011 av den 25 februari 2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om genomförande av rådets direktiv 97/78/EG vad gäller vissa prover och produkter som enligt det direktivet är undantagna från veterinärkontroller vid gränsen
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)
- Lag (2006:805) om foder och animaliska biprodukter
- Förordning (2006:814) om foder och animaliska biprodukter

- Förordning (2006:1165) om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter
- Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur (K14)
- Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2007:21) om offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter (M 40)

Regelverken finns tillgängliga via bl.a. Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se

Jordbruksverkets vägledning omfattar endast den lagstiftning som återfinns ovan. I vissa fall ställs även krav på hanteringen genom annan lagstiftning t.ex. miljölagstiftningen. Det kan således bli upp till kommunen att samordna så att berörda lagstiftningar efterföljs. T.ex. kan i vissa fall animaliska biprodukter täckas in av, och därmed döljas under, begreppet ”hushållsavfall”.

5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar

Jordbruksverket är central behörig myndighet och beslutar om föreskrifter och allmänna råd. Jordbruksverket är också den behöriga myndigheten att utföra offentlig kontroll i sådant som gäller animaliska biprodukter och framställda produkter om inte annat framgår av 11 § förordning (2006:814) om foder och animaliska biprodukter. I nämnda förordning anges även att Jordbruksverket får överlåta kontrolluppgifter till länsstyrelsen.

Enligt 13 § lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter och 16 § förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter ska Jordbruksverket samordna övriga kontrollmyndigheters verksamhet och lämna råd, hjälp och stöd, samt vägledning i denna verksamhet.

5.2 Övergripande beskrivning av övriga aktörers ansvar

Länsstyrelsen ansvarar, efter överlämnande enligt 11 § förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter, för kontrollen av att insamling, omlastning och transport av sådana animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är matavfall görs i enlighet med förordning (EG) nr 1069/2009 och förordning (EU) nr 142/2011. Detta anges i 3 kap. 1 § Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2007:21) om offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter.

Kommunerna ansvarar för kontroll inom området animaliska biprodukter enligt 12 och 13 §§ förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter. Kontrollansvaret omfattar det som nämns under punkt 1.2 i detta dokument.

I de fall Livsmedelsverket ansvarar för offentlig kontroll av en anläggning med stöd av livsmedelslagen (2006:804) är Livsmedelsverket, i fråga om denna anläggning, i enlighet med 13 § förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter, behörig myndighet att utöva offentlig kontroll över efterlevnaden av förordning (EG) nr 1069/2009 samt av föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av 11 § lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter.

6 Kommunens kontrollobjekt

Kontrollobjekten består av samtliga verksamheter som hanterar animaliska biprodukter och därav framställda produkter på ett sådant sätt att de omfattas av kommunens offentliga kontroll. (Se punkt 1.2. ovan.) Det omfattar därigenom bland annat primärproducenter, och livsmedelsanläggningar som inte ligger under Livsmedelsverkets kontrollansvar (som t.ex. butiker och restauranger), men även enskilda när det gäller utlämnande av matavfall, kompostering, samt nedgrävning av döda djur.

7 Riskanalys

Riskanalys skapar förutsättningar för en effektiv operativ kontroll med god kvalitet. Därför bör all operativ kontroll grundas på en dokumenterad och fastställd riskanalys. Den som ansvarar för den operativa kontrollen bör se till att riskanalys genomförs.

Riskanalysen bör baseras på risk och erfarenhet. I denna analys bör varje väsentlig risk identifieras och bedömas utifrån sannolikhet och konsekvens.

Följande faktorer bör ingå i kommunens riskanalys:

- Regelverket (komplexitet, nytt/gammalt)
- kontrollobjekten (typ av företag, resultat vid tidigare kontroll, egna åtgärder för att säkerställa korrekthet, personalens kompetens etc.)
- konsekvenser av eventuella felaktigheter (t.ex. smittspridning och sanerings-kostnader)
- varor/produkter (egenskaper etc. hos vara/produkt som påverkar risken för felaktigheter)
- övrigt som anses väsentligt för en riskanalys inom kontrollområdet.

Kommunens riskanalys bör fokusera på sådant material som är, eller riskerar att vara, smittförande och som därigenom skulle kunna sprida smittsamma sjukdomar

till djur och människor, samt på sådant material i livsmedelsanläggningar som riskerar att komma in i livsmedelskedjan igen eller felaktigt nå foderkedjan.

8 Hur förbereds den operativa kontrollen?

8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen

Årligen bör en plan för den operativa kontrollen upprättas. Vid upprättandet av denna plan bör hänsyn tas till resultatet av genomförd riskanalys. Med utgångspunkt i riskanalysen identifieras de kontrollobjekt som bör bli föremål för operativ kontroll under planeringsperioden. Vidare bestäms frekvensen på kontrollen hos de enskilda kontrollobjekten.

8.2 Framtagande av checklista med kontrollpunkter

Den operativa kontrollen bör baseras på en dokumenterad och fastställd checklista. Denna checklista bör utarbetas med tillämplig lagstiftning och resultatet av genomförd riskanalys som grund. För några av kontrollområdena har Jordbruksverket tagit fram förslag på frågor till checklistor och i vissa fall även färdiga checklistor.

8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten

En viktig målsättning för all operativ kontroll är att den administrativa bördan för kontrollobjekten ska vara så liten som möjligt. Ett led i detta är att, där så är möjligt, samordna operativ kontroll inom flera områden för att därigenom hålla nere antalet besök hos kontrollobjektet.

8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen

- Jordbruksverkets register över anläggningar där det finns djur
- Jordbruksverkets [lista över godkända och registrerade anläggningar och vissa registrerade användare](#) som befattar sig med animaliska biprodukter eller därav framställda produkter
- Jordbruksverkets register över de primärproducenter som använder organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel andra än naturgödsel och som har produktionsdjur finns på www.jordbruksverket.se under e-tjänsten ”Sök foderföretagare”
- Länsstyrelsernas register över primärproducenter
- Livsmedelsverkets lista över livsmedelsanläggningar på www.livsmedelsverket.se

Om Jordbruksverket fattar särskilda beslut t.ex. rörande nedgrävning av slaktbiprodukter i undantagsområde som omfattas av bil. 2 verkets föreskrifter SJVFS 2006:84 skickas alltid kopia för kännedom till kommunen eftersom kommunen är kontrollmyndighet. Något centralt register över detta finns dock inte.

9 Hur genomförs den operativa kontrollen?

9.1 Föranmälan

Jordbruksverkets vägleder enligt följande när det gäller föranmälan eller så kallad avisering av kontroll:

- Vid kontroller som görs rutinmässigt (exempelvis så kallade ordinarie kontroller eller normalkontroll) bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om det är lämpligt att föranmäla eller inte. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid kontroll som utförs med anledning av anmälan bör inte någon föranmälan göras.
- Vid revisioner eller kontroller som tar längre tid i anspråk, som exempelvis en systematisk genomgång av företagets rutiner, är det motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid.

När det gäller den regelbundna, rutinmässiga kontrollen som kontrollmyndigheterna har planerat att genomföra bedömer vi att denna kan och bör föranmälas. Att vi bedömer att denna kontroll kan föranmälas baserar vi delvis på att det i dessa fall inte finns skäl för att utgå från att det finns brister hos kontrollobjekten. Vi bedömer även att om det finns underliggande brister, tillfälliga eller systematiska, märks dessa oftast även om snabba åtgärder har gjorts. Vår slutsats är därför att fördelarna med att föranmäla dessa kontroller är fler än nackdelarna. Vid kontroller som görs rutinmässigt bör därför en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.

Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om föranmälan bör göras eller inte. Vid exempelvis kontroll av om företaget har vidtagit vissa tekniska åtgärder som ombyggnationer, installationer eller liknande kan föranmälan göras utan att det får en negativ effekt på kontrollens syfte. Vid kontroll av andra aspekter kan däremot en föranmälan få en negativ effekt på kontrollens syfte. Som exempel kan nämnas kontroll av dagliga rutiner och registerhållning. I dessa fall bedömer vi att möjligheten att föranmäla är mer begränsad. I bedömningen om föranmälan är lämplig eller inte kan även vägas in

vilken riskkategori företaget är klassat i. Om det är lämpligt eller inte att göra en förankmälan vid uppföljande kontroller bör alltså bedömas från fall till fall.

När det gäller kontroller som görs som följd av anmälningar eller klagomål bedömer vi att det inte är lämpligt att dessa kontroller förankmäls. I dessa fall finns det skäl att misstänka att det finns brister hos den som ska kontrolleras och en förankmälan skulle kunna göra det lättare att dölja dessa brister och risken är då att de inte kommer att åtgärdas. Vår bedömning är att nackdelarna med förankmälan vid anmälningsärenden väger tyngre än fördelarna.

Vid revisioner eller kontroller som omfattar en systematisk genomgång av företagets rutiner behöver man ofta träffa specifika personer för att få svar på frågorna. Det är då motiverat att förankmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid. Kontroller som tar längre tid, exempelvis om kontroll utförs av fler lagstiftningsområden samtidigt, där kontrollobjekten ligger avsides eller där kontrollobjekten har tillgänglig personal på oregelbundna tider kan också utgöra skäl för förankmälan för att kontrollerna ska kunna utföras. En motivering till varför förankmälan bedömdes som nödvändig bör anges i kontrollrapporten.

9.2 Provtagning och analys

Detta är inte aktuellt inom kontrollområdet.

9.3 Dokumentation och kontrollrapport

Dokumentationen från kontroll på plats ska uppfylla förvaltningslagens krav. Den ska innehålla beskrivning av hur kontrollen genomfördes och av de iakttagelser som gjordes.

Skriftlig dokumentation ska upprättas efter varje genomförd kontroll. Den ska minst innehålla den information som anges i art 13 i förordning (EU) 2017/625.

Således ska följande punkter vara med:

- beskrivning av syftet med kontrollen
- den kontrollmetod som användes
- resultatet av kontrollen (vilka brister som noterades)
- i förekommande fall de åtgärder som ska vidtas av den berörda företagaren.

De eventuella brister som behöver åtgärdas, samt de åtgärder företagaren säger sig vilja vidta, ska dokumenteras i kontrollrapporten. Om det rör sig om brister som inte kan förutsättas att verksamhetsutövaren omgående åtgärdar och där kommunen vill ställa krav på verksamhetsutövaren ska detta göras i form av ett beslut.

En kopia av rapporten ska lämnas/skickas till kontrollobjektet.

9.4 Avgifter

Hur kontrollavgiften ska tas ut framgår av förordning (2006:1165) om avgifter för offentlig kontroll av foder och animaliska biprodukter.

10 Närmare beskrivning av kontrollområdet

Kontroll ska bedrivas över efterlevnaden av förordning (EG) nr 1069/2009 och förordning (EU) nr 142/2011 samt av föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av 9 § förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter inom de områden som framgår av 12 och 13 §§ samma förordning.

Kontrollförordningen - förordning (EU) 2017/625 - är tillämplig på kontroller inom området animaliska biprodukter och därav framställda produkter.

Enligt artikel 109 i kontrollförordningen ska varje medlemsstat utforma en samlad flerårig nationell kontrollplan för att säkerställa att kontrollen verkställs på ett effektivt sätt. En sådan kontrollplan finns framtagen för Sverige och länkas till från Livsmedelsverkets webbplats.

Kontrollområdet omfattar de delar av kedjan insamling, transport, hantering, behandling, omvandling, bearbetning, lagring, utsläppande på marknaden, distribution, användning och bortskaffande av animaliska biprodukter och därav framställda produkter inom abp-lagstiftningen som berör de respektive kontrollobjekten.

Det som i huvudsak ska kontrolleras av kommunen är att de animaliska biprodukterna, och i tillämpliga fall de därav framställda produkterna

- kategoriseras på rätt sätt i kategori 1, 2 eller 3
- förvaras i enlighet med lagstiftningens krav
- hanteras och förvaras så att förväxlingsrisker undviks
- är korrekt märkta vid avsändandet
- är spårbara genom handelsdokument och register

Till detta kommer de särskilda krav som ställs på kontrollen av verksamheter som t.ex. nedgrävning, spridning av organiska gödningsmedel och förbränning.

När det gäller insamling av matavfall kategori 3 liksom vid insamling av mindre mängder före detta livsmedel faller några av punkterna ovan i vissa fall bort. Läs mer om detta under punkt 10.1.

För de olika kontrollområdena lämnas här kortfattade beskrivningar. Dessa ska läsas ihop med den övriga information som ligger på www.jordbruksverket.se i direkt anslutning till platsen för detta dokument. Allmän information finns också under Djur på www.jordbruksverket.se

10.1 Utlämnande och transport av matavfall

Definitionen av matavfall i förordning (EU) nr 142/2011 är: ”alla typer av matavfall, inklusive använd matolja, från restauranger, storkök och andra typer av kök, inbegripet centralkök och hushållskök”. Eftersom förordningen endast omfattar animaliskt material omfattas inte sådant som enbart består av vegetabilier och som inte kan ha kommit i kontakt med något animaliskt eller med något som innehåller något animaliskt.

Matavfall kommer alltid från något som skulle kunna betecknas som kök och ska inte förväxlas med sådana före detta livsmedel som kommer från andra typer av livsmedelsanläggningar och butiker. Hur produkter som inte är matavfall ska hanteras kan du läsa mer om under rubriken Befattning med animaliska biprodukter vid livsmedelsanläggning.

Matavfall förekommer i enlighet med förordningen både som kategori 1- och kategori 3-material.

Matavfall kategori 1

Matavfall av kategori 1 kommer från transportmedel i internationell trafik. I detta sammanhang avses matavfall från alla andra länder än EU-länder, Norge och Schweiz. Det uppstår framför allt på flygplatser och i hamnar, och måste, på grund av att det kan innebära djurhälsorisker, gå till destruktion. Eftersom materialet normalt innehåller bland annat förpackningsmaterial är de möjliga vägarna för bortskaffande bara:

- förbränning i en förbränningsanläggning som har miljötillstånd att förbränna aktuell typ av avfall och som är registrerad av Jordbruksverket för förbränning av kategori 1-material och som ligger under Jordbruksverkets kontrollansvar, eller
- nedgrävning på en av Jordbruksverket registrerad deponi som är registrerad för nedgrävning av kategori 1-material.

Nedgrävning är dock normalt inte ett alternativ på grund av gällande miljölagstiftning.

Det är viktigt att utlämnande och transport följer de krav på täta rengörbara behållare, handelsdokument etc. som lagstiftningen ställer.

När det gäller matavfall från cateringkök vid flygplatser finns i dagsläget en viss dubbelreglering såtillvida att Livsmedelsverket ansvarar för utlämnande av matavfall från cateringkök vid flygplatser i de fall Livsmedelsverket har livsmedelskontrollen i enlighet med 13 § förordningen (2006:814) om foder och animaliska biprodukter. I dessa fall blir det i praktiken bara själva transporten som kommunen har kontroll-ansvaret för.

Matavfall kategori 3

Matavfall av kategori 3 uppkommer i alla olika typer av kök inom kommunen och samlas normalt in som "hushållsavfall" i enlighet med miljölagstiftningen. Det är viktigt att insamling och transport sker på ett säkert sätt så att inte materialet på ett otillåtet sätt hamnar i foderkedjan då matavfall kan sprida allvarliga smittsamma sjukdomar till framför allt svin och fjäderfä. Av art. 11 i förordning (EG) nr 1069/2009 framgår att det inte är tillåtet att utfodra några produktionsdjur, andra än pälsdjur, med matavfall eller foderråvara som innehåller eller framställts av matavfall. Sådana svin och fåglar som är sällskapsdjur, djurparksdjur eller cirkusdjur får inte heller utfodras med matavfall, vilket framgår av 2 kap. 22 § verkets föreskrifter SJVFS 2006:84. Om materialet lämnas ut som foder (till t.ex. pälsdjur) krävs det att anläggningen som lämnar ut materialet är registrerad som foderanläggning hos Jordbruksverket. Foderanläggningar ligger under Jordbruksverkets kontrollansvar när det gäller kontroll över att foderlagstiftningen efterlevs.

Av art. 2 i förordning (EG) nr 1069/2009 framgår att matavfall inte omfattas av lagstiftningen om det går till förbränning. I dessa fall gäller således enbart miljölagstiftningen. Av art. 21 i samma förordning framgår att matavfall av kategori 3 ska samlas in, transporteras och bortscaffas i enlighet med nationella åtgärder i enlighet med miljölagstiftningen varför de krav som ställs på bland annat handelsdokument och märkning av behållare inte heller gäller vid transport till biogas- eller komposteringsanläggning. Om matavfallet däremot ska gå vidare som foder eller bearbetas i en annan typ av anläggning ska dock bilaga VIII i förordning (EU) 142/2011 tillämpas.

Använd matolja och fett som uppstår vid tillagning

Hur man ska se på transport och vidare hantering av använd matolja (t.ex. frityrfett) diskuteras på EU-nivå. Kommissionen har föreslagit att materialet ska ligga utanför den lagstiftning som reglerar animaliska biprodukter om det inte ska hanteras vidare inom den lagstiftningens ramar. Anläggningar i vilka sådant material uppstår liksom de företag som eventuellt importerar från tredje land skulle alltså kunna bestämma om fett ska hanteras vidare som avfall eller enbart som avfall. Även fett som samlas in vid till exempel grillning av kyckling i restaurang eller butik kan hanteras på detta sätt. Övergår fett till att vara avfall utanför avfallslagstiftningen, t.ex. genom att det går vidare till en biodieseltillverkning som inte godkänts av Jordbruksverket, kan det inte gå in i avfallslagstiftningen igen. Men frågan är inte helt klar. Jordbruksverket menar dock att vi går på denna linje tills vidare.

10.2 Kompostering av matavfall

Kontrollansvaret rör kompostering av matavfall när sådan kompostering genomförs på annat sätt än genom kompostering i en av Jordbruksverket godkänd komposteringsanläggning.

Jordbruksverket ska godkänna komposteringsanläggningar för kompostering av animaliska biprodukter med stöd av förordning (EG) nr 1069/2009. Eventuella anläggningar som yrkesmässigt enbart komposterar matavfall som enda animaliska biprodukt kan av Jordbruksverket tillåtas använda sig av andra specifika krav än de som gäller vid kompostering av andra animaliska biprodukter. De krav som ställs framgår av anläggningens beslut om godkännande, och det är Jordbruksverket som är kontrollmyndighet.

När det gäller kompostering av matavfall i privathushåll får kommunerna själva ställa upp krav. Rent formellt omfattas komposteringen av abp-lagstiftningen. Men kommissionen har föreslagit att bl.a. hushållskomposter ska kunna undantas från kraven under förutsättning att kompostmaterialet enbart hanteras lokalt och inte är åtkomligt som foder. Diskussion pågår. Jordbruksverket anser dock att kompostering som bedrivs av enskilda eller av t.ex. bostadsrättsföreningar där komposten sedan sprids lokalt normalt sett kan kontrolleras inom ramen för miljölagstiftningen. Skulle komposten bli föremål för utsläppande på marknaden eller det skulle framkomma att produktionsdjur får tillgång till materialet måste abp-lagstiftningen beaktas.

10.3 Förvaring av animaliska biprodukter i primärproduktionen

Kontrollansvaret omfattar hur djurkadaver, slaktbiprodukter från husbehovsslakt samt andra animaliska biprodukter förvaras i primärproduktionen i väntan på t.ex. borttransport till godkänd anläggning eller till nedgrävning (där sådan är möjlig enligt lagstiftningen).

Av 2 kap. 2 § verkets föreskrifter SJVFS 2006:84 framgår att kadaver och delar av djur i primärproduktionen och hos andra djurhållare i väntan på borttransport ska förvaras så att de inte utgör en smittrisk bland annat genom att vilda djur hindras från att komma åt materialet. Materialet ska vidare förvaras åtskilt från djurhållarens levande djur så att transportören inte behöver komma i kontakt med dessa djur.

Av art. 21 i förordning (EG) nr 1069/2009 framgår att den driftsansvarige utan onödigt dröjsmål ska samla in, identifiera och transportera animaliska biprodukter under sådana förutsättningar att risker för människors och djurs hälsa helt undviks. En del gårdar väljer att kyla eller frysa de döda djuren eller slaktbiprodukterna för att minska antalet hämtningstillfällen, vilket är helt i sin ordning om förvaringen kan anses vara säker.

Om någon primärproducent väljer att på ett otillåtet sätt lägga ut animaliska biprodukter i naturen ligger detta också inom kommunens kontrollansvar då materialet inte får förvaras på det sättet. Upptäcks döda djur eller slaktbiprodukter från primär-produktionen ute i markerna bör den som lagt ut

materialet försöka spåras och förmås ta hand om detta och sända det till godkänd anläggning för bortskaffande. Misslyckas spårandet får kommunen istället se detta som ett ärende enligt miljölagstiftningen och låta bortskaffa materialet i enlighet med gällande lagstiftning.

10.4 Nedgrävning av animaliska biprodukter

Förutom nedgrävning på godkänd deponi av matavfall av kategori 1 får nedgrävning av animaliska biprodukter endast utföras i enlighet med 2 kap. 23-29 §§ verkets föreskrifter SJVFS 2006:84 eller om EU-lagstiftningen medger detta efter särskilt beslut fattat av Jordbruksverket.

Den som gräver ner måste också följa de särskilda krav som ställs i EU-lagstiftningen. I de allra flesta fall ska nedgrävningen dessutom ske enligt anvisningar från kommunen. Att lagstiftningens krav liksom att kommunens anvisningar följs ligger inom kommunens kontrollansvar. Mer information om vad som gäller vid nedgrävning finns i dokumentet "Nedgrävning av döda djur, slaktbiprodukter och biprodukter från biodling" som ligger på Jordbruksverkets webb.

10.5 Förbränningsanläggningar som förbränner animaliska biprodukter i primärproduktionen

Dessa anläggningar benämns ofta "gårdspannor" och ska vara godkända av Jordbruksverket. I samband med att beslut fattas skickas alltid information till berörd kommun med kopia på godkännandet.

Till denna vägledning finns en bilaga med förslag på checklistsfrågor och beskrivning av vilka krav som ställs.

Bakgrund och relationen till miljölagstiftningen

Anläggningar som inte är godkända enligt miljölagstiftningen för förbränning av avfall¹ ska godkännas i enlighet med abp-lagstiftningen. Det rör sig om följande två typer av anläggningar som båda kan ligga ute i primärproduktionen:

- sådana som bara förbränner djurkroppar som enda abp, och
- sådana som använder abp som bränsle vid energiproduktion (t.ex. naturgödsel).

Jordbruksverket har inte godkänt någon anläggning för energiproduktion i primärproduktionen eftersom ingen panna där ännu har kunnat uppvisas som lever

¹ Enligt direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar). Direktivet har införlivats i Förordning (2013:253) om förbränning av avfall där det i 17 § anges att djurkroppar är undantagna. Tolkningen är att det ska röra sig om djurkroppar som är hela eller i bitar. Slaktbiprodukter omfattas inte av undantaget utan ska förbrännas som avfall enligt miljölagstiftningen. (Direktiv 2000/76 som det hänvisas till på flera ställen i abp-lagstiftningen har ersatts av direktiv 2010/75/EU.)

upp till utsläppskraven. Därför omfattar denna vägledning bara kontrollen avseende förbränning av djurkroppar.

Gårdspannorna ligger under kommunernas kontrollansvar. Motsvarande anläggningar utanför primärproduktionen ("kremeringsanläggningar") ligger under Jordbruksverkets kontrollansvar. Kraven på de båda anläggningstyperna är i stort sett samma. Här beskrivs bara kraven för de anläggningar som ligger i primärproduktionen, men en sådan anläggning kan även, om kapaciteten och tillståndet möjliggör det, ta emot djurkroppar utifrån (såväl lantbruks- som sällskapsdjur).

Trots att förbränning av djurkroppar, som nämnts, inte omfattas av de krav den särskilda lagstiftningen om förbränning av avfall ställer så ställs det ändå miljökrav även på denna typ av pannor (t.ex. avseende utsläpp av vatten, lukt, buller etc.). Detta görs genom bestämmelser om tillståndsplikt och anmälningsplikt enligt Miljöprövningsförordningen² som är antagen med stöd av Miljöbalken³. Dessutom är Miljöbalkens allmänna hänsynsregler⁴ tillämpliga. Miljötillstånd krävs bara för förbränningsanläggningar som har högre effekt än 20 MW, eller som tar emot över 50 ton avfall (t.ex. djurkroppar) per år. Tillstånd ges av länsstyrelsen, som också är tillsynsmyndighet. Tillsynen kan dock överlåtas till kommunen. För anmälningspliktiga anläggningar ligger tillsynen på kommunen. Många av de krav som abp-lagstiftningen ställer på en anläggning som förbränner djurkroppar är samma som de som miljölagstiftningen ställer på en anläggning som förbränner avfall.

Det ligger på verksamhetsutövaren att ha de tillstånd som krävs för verksamheten. Om en gårdspanna förutom döda djur tar emot och bränner sådant avfall som omfattas av avfallsförbränningslagstiftningen (vilket kan innefatta t.ex. slaktbiprodukter) ska den vara godkänd som avfallsförbränningsanläggning men måste också leva upp till krav som abp-lagstiftningen ställer. Från Jordbruksverkets sida krävs det bara en registrering. Någon sådan panna i primärproduktionen har inte registrerats varför vägledningen inte tar upp den typen av pannor.

Lagstiftning inom abp-området

Det som specifikt rör förbränning av djurkroppar finns i art. 24 b och c i förordning (EG) nr 1069/2009 och i art. 6 samt bilaga III i förordning (EU) nr 142/2011.

Det som specifikt rör handelsdokument och register återfinns i artikel 17 och bilaga VIII i förordning (EU) nr 142/2011.

Kravet på egenkontroll framgår av art. 28 i förordning (EG) nr 1069/2009.

² Miljöprövningsförordningen (2013:251).

³ Miljöbalken (1998:808).

⁴ Återfinns i 2 kap. Miljöbalken.

En sammanställning över lagstiftningens krav ligger på webben ihop med den övriga kontrollvägledningen till kommunen.

Jordbruksverkets beslut

Sedan några år tillbaka gäller besluten om godkännande av anläggningen tillsvidare. Utformningen kan dock skilja något, bland annat avseende villkoren. Villkoren i ett beslut gäller bara om den behöriga myndigheten (Jordbruksverket) enligt lagstiftningen får ställa upp villkor för just detta. Om t.ex. villkoren i ett äldre beslut inte stämmer överens med kraven i den nya lagstiftningen så är det lagstiftningens krav som gäller.

Jordbruksverket godkänner generellt sett bara det som den sökande ansöker om. Men det finns undantag. Det kan t.ex. vara en ansökan om godkännande av en förbrännings-anläggning för gårdens djur. Vi har då tidigare bara godkänt anläggningen som en anläggning för just detta. Om den driftsansvarige sedan har velat ta emot även andra typer av djur har vi behövt se över beslutet. Numera ger vi vidare beslut som innebär att alla typer av djur som får brännas i den typen av panna får tas emot. Förändringar i verksamheten ska dock anmälas till Jordbruksverket.⁵ Så övergår man till att ta emot även andra gårdars djur t.ex. ska detta anmälas. Rör det sig t.ex. om en lågkapacitets-anläggning som vill ta emot större djurkroppar kan en ny inbesiktning behöva göras.

Låg- och högkapacitetsanläggning

Det finns två olika kategorier av anläggningar - låg- och högkapacitetsanläggningar. De flesta anläggningar i primärproduktionen är godkända som lågkapacitets-anläggningar. Lågkapacitetsanläggningen har antingen en genomströmning på

- mindre än 50 kg döda djur per timme, eller
- mindre än 50 kg döda djur per sats

Om anläggningen ska förbränna nötkreatur, får eller getter som är över ett år gamla, måste anläggningen ha en hjälpbrännare eftersom dessa djurkroppar innehåller specificerat riskmaterial.⁶ Vissa döda djur av kategori 1 får aldrig tas emot till en anläggning med låg kapacitet.⁷

En anläggning som överstiger gränserna för genomströmningen vid en lågkapacitets-anläggning ska vara godkänd som en högkapacitetsanläggning. På en sådan anläggning ställs det särskilda villkor för driften som bland annat innebär

⁵ Detta framgår av villkoren i beslutet, och ska göras på blankett D171.

⁶ Nötkreatur, får och getter under ett år innehåller inte specificerat riskmaterial (srm) som är ett kategori 1-material. Till nötkreatur räknas i detta sammanhang oxdjur (bovinae) av arterna nötkreatur (Bos taurus), bisonoxe (Bison bison) och vattenbuffel (Bubalus bubalus).

⁷ Se under rubriken "Anläggningar med låg kapacitet" i bilagan.

krav på hjälpbrännare och kontroll på utsläpp via vatten. Du hittar mer om kraven på högkapacitets-anläggningar under en särskild rubrik i bilagan.

Egenkontroll

Alla driftansvariga ska i sina anläggningar inrätta, tillämpa och upprätthålla egenkontroller för att övervaka efterlevnaden av lagstiftningen. De ska se till att inga animaliska biprodukter eller därav framställda produkter som misstänks eller ha visat sig inte följa kraven avsänds från deras anläggning, om inte syftet är att de ska bortskaffas.⁸

Hur egenkontrollen ska utformas beror på typ av verksamhet och storlek på anläggning. Klart är att alla delar där lagstiftningen kräver efterlevnad ska övervakas. Detta kräver normalt sett skriftliga rutiner för mottagande av material och för hantering innan och i anslutning till förbränningen. Dessutom måste städrutiner finnas på plats liksom skadedjurskontroll.

Mottagande anläggning får bara ta emot sådant som anläggningen har rätt att ta emot och det ska finnas en spårbarhet avseende det som tas emot.

Som en del i egenkontrollen ligger också att se till att alla rutiner når ut på ett tydligt sätt till samtliga berörda inom verksamheten, och att sedan kontrollera att rutinerna följs. I vissa fall bör det finnas dokumentation i form av checklistor för att säkerställa att rutinerna följs.

Vid kontrolltillfället är det lämpligt att se efter om det finns viktiga aspekter som saknas i företagets egenkontroll samt undersöka om rutinerna tillämpas i praktiken. Kontrollera också att de som är involverade i verksamheten är väl införstådda i vad som gäller och att nödvändig uppföljning görs.

Kontrollfrekvens

Abp-lagstiftningen kräver att förbränningsanläggningar med låg kapacitet som förbränner specificerat riskmaterial, d.v.s. kroppar av nötkreatur, får eller getter över ett år, ska kontrolleras årligen.⁹ Övrig kontroll ska vara riskbaserad.

10.6 Användningen av andra organiska gödningsmedel än naturgödsel

Organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel definieras i lagstiftningen¹⁰ som ”olika material av animaliskt ursprung som, vart och ett för sig eller tillsammans, används för att bibehålla eller förbättra växternas näringsförsörjning samt jordens fysikaliska och kemiska egenskaper och biologiska aktivitet. Dessa

⁸ Art. 28 i förordning (EG) nr 1069/2009.

⁹ Kap. III avsnitt 2 i bilaga XVI i förordning (EU) nr 142/2011.

¹⁰ Punkt 22 i art. 3 i förordning (EG) nr 1069/2009.

material kan bestå av naturgödsel, icke-mineraliserad guano, mag- och tarminnehåll, kompost och rötrest.”

Vissa produkter får spridas obearbetade som t.ex. mjölk och mag- och tarminnehåll. Övriga produkter ska komma från anläggningar godkända i enlighet med abp-lagstiftningen. (Även naturgödsel får spridas obearbetad, men detta stycke rör inte detta. Se istället under rubriken Befattning med naturgödsel i primärproduktionen.)

Med anledning av risken för att vissa organiska gödningsmedel kan komma att på ett otillåtet sätt ingå i foderkedjan ställs särskilda krav på registrering och användning av vissa organiska gödningsmedel enligt förordning (EG) nr 1069/2009 och förordning (EU) nr 142/2011.

Detta innebär i enlighet med ovan nämnda lagstiftning och enligt 2 kap. 15 § verkets föreskrifter SJVFS 2006:84 följande:

1. De som använder organiska gödningsmedel eller jordförbättringsmedel, annat än naturgödsel, och håller produktionsdjur måste registrera sig hos Jordbruksverket.¹¹
Registret återfinns på www.jordbruksverket.se under e-tjänsten ”Sök foderföretagare”.
2. Produktionsdjur får inte ges tillträde till mark där organiska gödningsmedel eller jordförbättringsmedel andra än naturgödsel, guano eller mag- och tarminnehåll, mjölk, mjölkbaserade produkter, mjölkderivat, råmjölk eller råmjölksprodukter har använts som gödningsmedel, om inte sex veckor har förflutit efter den senaste användningen.¹²
3. Skörd av vallväxter får göras tidigast tre veckor efter spridning av organiska gödningsmedel andra än naturgödsel, guano eller mag- och tarminnehåll, mjölk, mjölkbaserade produkter, mjölkderivat, råmjölk och råmjölksprodukter.¹³
4. Produkter som kött- och benmjöl, blodmjöl och fjädermjöl och liknande organiska gödningsmedel ska förvaras i lämpliga lagringsutrymmen dit inga produktionsdjur har tillträde.¹⁴
5. Den person som ansvarar för den mark som omfattas av restriktioner enligt punkterna 2 och 3 ovan och som produktionsdjur har tillträde till, eller från

¹¹ Grundkravet i EU-lagstiftningen är att alla användare ska registreras. Av 2 kap. 1 b § a framgår att de som inte har produktionsdjur undantas.

¹² 2 kap. 15 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur.

¹³ Kap. II i bil II i förordning (EU) nr 142/2011.

¹⁴ Kap. II avsnitt 2 punkt c i bil. XI i förordning (EU) nr 142/2011.

vilken vallväxter används för utfodring av produktionsdjur, ska i minst två år föra register över följande:

- a. Mängden organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel som spritts.
- b. Datum då organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel spreds på mark och var detta skedde.
- c. Datum för när djuren efter spridning av organiska gödningsmedel och jordförbättringsmedel har kunnat beta på marken eller för slåtter av vallväxter som är avsedda för utfodring.¹⁵

10.7 Befattning med naturgödsel i primärproduktionen

Naturgödsel definieras i abp-lagstiftningen som alla slags exkrementer och/eller urin från produktionsdjur, utom från odlad fisk, med eller utan strö.¹⁶ Till produktionsdjur räknas även häst.

Befattning med naturgödsel i primärproduktionen ska ske i enligt förordning (EG) nr 1069/2009 och förordning (EU) nr 142/2011.

Obearbetad naturgödsel får användas för spridning på mark under förutsättning att gården inte lyder under restriktioner på grund av smitta eller misstanke om smitta.¹⁷ Naturgödsel ska precis som andra animaliska biprodukter normalt sett följa de krav som anges i art. 21 i förordning (EG) nr 1069/2009 och vidare i bilaga VIII i förordning (EG) nr 142/2011 när det gäller insamling och transport. Det finns dock vissa undantag. Om gödseln ska gå för spridning på mark krävs inte att handelsdokument åtföljer gödseln inom Sverige. Inte heller behövs handelsdokument om gödseln sänds till t.ex. en biogas- eller komposteringsanläggning under förutsättning att dokumentation om bortförsel görs enligt Jordbruksverkets föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket¹⁸. Detta framgår av 2 kap. 9 § verkets föreskrifter SJVFS 2006:84. Av 9 a § i samma kapitel framgår att behållarna inte behöver märkas om transporten av gödseln görs med motorredskap klass II.

Om naturgödseln ska gå till annan användning än till spridning på mark (t.ex. till en biogas- eller komposteringsanläggning eller till en anläggning för behandling/bearbetning av gödsel) ska mottagande anläggning vara godkänd av Jordbruksverket i enlighet med abp-lagstiftningen. Ska gödseln gå för bortskaffande som avfall genom förbränning ska förbränningsanläggningen ha

¹⁵ Avsnitt 4 kap. IV i bil. VIII i förordning (EU) nr 142/2011.

¹⁶ Punkt 20 i art. 3 i förordning (EG) nr 1069/2009.

¹⁷ Art. 13 f i förordning (EG) nr 1069/2009 och 2 kap. 1 d § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur.

¹⁸ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

erforderliga tillstånd enligt miljö-lagstiftningen och vara registrerad av Jordbruksverket. Naturgödsel får även användas som bränsle (d.v.s. förbrännas utanför lagstiftningen om förbränning av avfall) om det görs i en anläggning som är godkänd av Jordbruksverket för just detta ändamål.

Observera att särskilda krav ställs för utförsel till andra länder liksom även för mottagande av obearbetad naturgödsel från andra länder. Ta kontakt med Jordbruksverket om ni skulle stöta på detta i ert kontrollarbete.

10.8 Befattning med animaliska biprodukter vid livsmedelsanläggning

De enskilda livsmedelsanläggningarna ska uppfylla de krav i abp-lagstiftningen som är av relevans för verksamheten.

Det som i huvudsak bör kontrolleras vid livsmedelsanläggningarna är de animaliska biprodukternas och i tillämpliga fall de därav framställda produkternas kategorisering, materialets förvaring på anläggningen, eventuella förväxlingsrisker (materialets förvaring och märkning under lagring), materialets märkning vid avsändandet och materialets spårbarhet genom handelsdokument och register. Det får inte finnas någon risk för att materialet går in i livsmedelskedjan, och det får inte heller sändas till mottagare som inte får ta emot denna typ av material.

Butiker och lager som saluför respektive distribuerar livsmedel och där maximalt 20 kilo abp uppstår per vecka behöver bara följa miljölagstiftningen när materialet sänds vidare till förbränning. Mer detaljerad information finns i dokumentet "Hantering av animaliska biprodukter (abp) i butiker och lager som saluför respektive distribuerar livsmedel" som ligger ihop med övrig kontrollvägledning till kommunen på www.jordbruksverket.se.

I den bilaga som hör till Jordbruksverkets kontrollvägledning till Livsmedelsverket - "Vägledning rörande kontroll av hantering av animaliska biprodukter och därav framställda produkter vid livsmedelsanläggning" - finns mer information som rör detta kontrollområde som ju delas mellan Livsmedelsverket och kommunerna. Även denna ligger ihop med övrig kontrollvägledning till kommunen på www.jordbruksverket.se.

11 Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen

11.1 Vilka avvikelser kräver ett förnyat besök (toleransnivå etc.)

Om avvikelserna behöver följas upp genom ett förnyat besök bör bestämmas utifrån bland annat avvikelsernas allvarlighetsgrad.

11.2 Förelägganden

Kommunen kan besluta om förelägganden för att förmå företaget att åtgärda brister.

11.3 Prövning av godkännande

Om det rör sig om förbränningsanläggning för förbränning av djurkadaver i primär-produktionen bör Jordbruksverket kontaktas om anläggningen vid kontroll visar sig inte leva upp till kraven på godkännande. Jordbruksverket tar sedan ställning till om godkännandet ska återkallas.

12 Överprövning av beslut

Beslut fattade av kommunen överklagas till länsstyrelsen.

13 Åtalsanmälan

Av 14 § lagen (2006:805) om foder och animaliska biprodukter framgår att den myndighet som utövar offentlig kontroll ska verka för att överträdelser av lagen, av de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen eller av de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, beivras.

14 Jordbruksverkets behov av uppföljning

Jordbruksverket har, som central behörig myndighet, ett ansvar för att följa upp den operativa kontrollen. Jordbruksverket måste därför få återkoppling för att kunna genomföra samordning, uppföljning och utvärdering inom kontrollområdet.

I början av varje nytt kontrollår samlas information in från kommunerna. Inhämtad information sammanställs och ingår sedan som en del av rapporten om Sveriges kontroll i Livsmedelskedjan för det aktuella året – en rapport som knyter an till den Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan.

En webbenkät rörande utförd kontroll skickas ut till samtliga kommuner i början av det år som följer på kontrollåret.

I webbenkäten efterfrågas bl.a. antalet kontrollobjekt, i vilken omfattning kontroll bedrivits, samt om uppföljning gjorts och i sådana fall vilken uppföljning. Likaså efterfrågas uppgifter om kommunens mål med kontrollen och om kommunen anser sig ha uppnått dessa mål.

Bilaga: Om de krav som ställs i lagstiftningen på förbränningsanläggningar i primärproduktionen